

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Dispvtaones Theologicae

Quatuor Tomis distinctæ: Qvibus Vniversa Theologia Scholastica Clare,
Breviter & accuratè explicatur

De Deo, Et De Angelis

Martinon, Jean

Burdegalae, 1644

Sect. 1. Quid intelligant Theologi nomine Prædestinationis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73898)

SECTIO I.

Quid intelligunt Theologi nomine Prædeterminationis?

Prædestinandi vocari videntur.

Primo, prout ex dicitur etiam ad malum.

UCVS QVÆ de providentiâ generali. Iam de speciali & præcipua illius parte circa creaturæ intellectuales in ordine ad salutem æternam, quæ vocatur prædeterminatio, disputandum est. Ac primò supponendum prædeterminare & prædestinationem, cui in Scriptura respondent Græcè *προορισμός*, & *προορισμός* sumi præcipuè quadrupliciter apud Scriptores sacros. Primò, generatim pro omni actu libero diuinæ voluntatis, siue absoluto, siue conditionato, siue antecedente, siue consequente, siue ad bona, siue ad mala: ita scilicet vt *destinare*, idem sit, ac liberè velle, constituere, deserere: particula autem, *præ*, designet antecessorem actus diuini, vt pote æterni, respectu existentie Dei decretæ: atque ita demùm prædeterminare sit idem quod ante decernere: quo sensu dicitur interdum prædeterminasse Deus etiam mala & peccata vt Act. 4. vers. 28. vbi dicitur Deus prædeterminasse fieri quæ Herodes, & Pilatus, & ceteri in Christum sceleratissimè commiserunt. Licet enim versus Latina non vtatur ibi voce prædestinandi, sed habeat Verbum, *decreuit*: Tamen in textu Græco, qui est originalis, habetur vox *προορισμός*, qua voce prædeterminatio in Scriptura significari solet. Et tamen Deus circa ea permissiue tantum se habuit voluntate consequenti, præuisa hominum malitia, si vellet illis generalem concursum non negare. Eodem sensu Concil. Valent. cap. 3. admittit prædestinationem ad mortem & ad pœnam. Et D. August. lib. 1. de ciu. cap. 1. prope initium, & lib. 21. cap. 24. & tract. 48. in Ioann. admittit prædeterminatos ad supplicium, & ignem, & interitum æternum. Similique modo loquuntur Fulgent. lib. 1. ad Monimum, pluribus locis, & Prosper in responsione ab objectiones Gallorum, responsione 15. vbi nomen prædestinationis extendit ad malum: cum ait Deum præcisse simul & prædeterminasse, quæ ipso erant auctore faciendâ, vel quæ malis meritis iusto erant iudicio retribuendâ.

Aliqui recentiores dicunt hanc acceptiōnem vocis *prædeterminare & prædeterminatio*, esse abusivam & impropiam: propriamque ac rectam eius usum non nisi ad bona pertinere. Qui inquit, si propriè prædeterminatio dicitur de malis, esset qualis genus ad bona & mala, ac vtrique ex æquo descendens. Quem admodum præuisio, quia est genus indifferens ad præuisionem boni & mali, de vtraque propriè dicitur, & non sine aliquo addito restringente, specialiter adaptatur ad præuisionem boni. At contra prædeterminatio sine vllō addito restringente simpliciter in-

telligitur de bonis & salutaribus. Ita enim Trident. sess. 6. cap. 12. ait, neminem sine speciali reuelatione certum habere quod sit in numero Prædeterminatorum, quod intelligit de efficaciter prædeterminatis ad salutem: ergo prædeterminatio simpliciter intelligitur de bonis: alioquin vt ad illa specialiter restringeretur, deberet addi aliqua differentia. Addunt secundo, quod si voluntas Dei puniendi malè acturos, propriè diceretur prædeterminatio, non posset negari hæc propositio, huiusmodi homines esse prædeterminatos ad mortem æternam. Et tamen damnatur simpliciter hæc propositio à Conciliis & Patribus, quod vllus sit prædeterminatus ad malum: vt à Trident. sess. 6. cap. 7. Arausic. can. 25. Prospero in 14. responsione ad Gallos: & Fulgent. lib. 1. ad Monimum cap. 13. Addunt vltimò rationem. Nam communi modo loquendi nemo dicit eum qui nauigabat vt perueniret ad Indiam Orientalem, posteaque tempestatis vi coactus mutat consilium, & dirigit cursum in Indiam Occidentalem, nemo, inquam, dicit eum peruenisse ad portum prædeterminatum. Et tamen habuit voluntatem eundi ad Indias Occidentales, antecedentem tempore executionem huius voluntatis. Sed quia hæc fuit secundaria voluntas, ex occasione quæ illi fuit inuoluntaria, nempe ex periculo naufragii; non dicitur simpliciter hæc fuisse illius prædeterminatio. Similiter autem Dei voluntas permittendi mala culpa, & inferendi mala pœna, est secundaria & consequens voluntas. Antecedens enim & priuatiua eius intentio est, vt omnes bene uiuant & salui fiant: iuxta illud 1. Timoth. 2. *Vult omnes homines saluos fieri, & ad agnitionem veritatis peruenire.* Hæc illi.

Ad quæ Respondeo primò, vt vox, prædeterminatio, simpliciter & sine addito restringente prolata, intelligatur de bonis, sufficere quod ex communi vsu & modo loquendi restringatur ad bona: quamuis propriè, sed generalius sumpta, de malis quoque dici possit. Sicut nomen Ecclesiæ absolute prolatur, intelligitur de cœtu fidelium: quamuis ex vi & proprietate vocis Græcæ significet quemcunque cœtum aut conuentum hominum. Et nomen fidei in Scriptura sumitur absolute pro diuina & Theologia, & nomen angeli ibidem dicitur absolute de bonis angelis; & sic de aliis plurimis. Quæ tamen nomina secundum vocis proprietatem latius extendi possunt. Fides enim propriè sumpta significat quemcunque assensum certum & obsecrum, saltem certum propter auctoritatem alicuius testificantis: & vox Angeli, quascunque naturas creatas purè immateriales.

Secundò, ad primum argumentum, id est, ad auctoritatem Tridentini sess. 6. cap. 12. Respondeo illud nimis probare, & nocere aduersariis. Nam probaret vocem prædeterminationis dici tantum propriè de

Hb 2

prædestinatis efficaciter ad salutem: cum tamen aduersarij non negent, imò expressè fateantur, dici propriè de bonis generaliter: etiam de illis quæ pertinent ad naturalem ordinem vniuersi. Ecce, inquit, in Adamo eramus prædestinari etiam ad felicitatem huius vitæ.

Neque verò negare possunt has locutiones esse proprias, Beata Virgo fuit prædestinata in matrem Dei, id est, et esset mater Dei: Abraham, in eius progenitorem: Dauid, in Regem Israël: Christus, in caput hominum & angelorum: & sic de alijs, quæ sunt bona diuersa ab æterna salute. Sicut autem, ad veritatem propositionis illius Tridentini sufficit quòd prædestinatio simpliciter dicta sumatur communiùs ac ferè sæpè nunc temporis à Catholicis & hæreticis, inter quos de illa controversa est, pro voluntate efficaci saluandi infallibiliter: sic vt simpliciter negetur prædestinatio ad mala, sufficit quòd communi vsu & modo loquendi non dicatur de malis.

Ad secundum Respondeo damnari propositiones illas, sumpta voce prædestinationis in sensu communi & vsitato, qui strictior est, & ad bona tantum pertinet. Latius verò sumpta voce prædestinationis, quantum fert eius proprietates; veræ sunt illæ propositiones, & in terminis affirmantur à Concilio Valensino, D. Augustino, Prospero, & Fulgentio locis citatis num. 1. Adde Prosperum & Fulgentium non citari appositè ad aduersarijs. Tantum enim vsunt Dei prædestinationem non esse causam infidelitatis, & malæ operationis seu peccati. Quod fatemur non posse dici Catholicè; sed non valet ad probandum intentum. Imo Fulgentius eodem loco expressè ait Deum prædestinasse ad poenam, licet non prædestinauerit ad culpam.

Ad tertium Respondeo, talem non posse dici peruenisse quò primò prædestinauerat: sed nihilominus potest dici peruenisse quò secundò prædestinauit ire, ex occasione tempestatis. Ac si rursus cogeret alia tempestate rursus dirigere versus Septentrionem, aut repetere portum, à quo incepit nauigationem: possit rectè ac propriè dici non peruenisse, ne quidem eò, quò secundò prædestinauerat. Non negamus tamen rationem esse cur prædestinatio dicatur potius de eo, quò quis primaria & antecedenti voluntate intendit. Nam sicut hoc primò & præcipuè ac simpliciter, atque ex se ipso vult; alterum autem non nisi conuenienter, & partim inuoluntariè, ex occasione quam uellet non esse: ita præcipuè dici potest hoc prædestinasse. Præcipuè enim ac primaria voluntas, maximèque voluntaria, maior habenda est ratio. Et hætenus de prima illa & generalissima acceptione vocis prædestinatio.

Secundò verò sumitur strictius pro decreto obiecti per se Deo placentis, & à Deo in-

terenti antecedente voluntate, vel efficaci, vel beneplaciti: quo pacto non est ad malum culpa, nec poenæ vt talis, quæ essentia ter supponit culpam, quam Deus non potest absoluere & antecedenter intendere. Hoc sensu negant prædestinationem ad malum & culpam & poenæ Araucanum secundum can. 25. Trident: sess. 6. can. 17. & D. August. lib. de prædestinatione sanctorum cap. 10. vbi ait præscientiam latius patere, quam prædestinationem: quia hæc est tantum boni & gratiæ, & eorum quæ Deus facturus est (scilicet voluntate primaria & antecedenti, non consequente tantum, & permissiua, in se, vel in radice) præscientia verò est etiam mali & poenæ.

Tertio sumitur adhuc strictius pro solo decreto efficaci ad supernaturalia, in ordine ad vitam æternam: siue antecedente, siue consequente. Et quia in serie supernaturalium, est series mediourum ad gloriam, gratiæ scilicet multiplicis, & plurimorum auxiliorum; itemque est gloria tanquam finis: ideo subdividitur prædestinatio alia ad gratiam & media, quæ adhuc multiplex est, sicut gratia & media sunt multiplicia: alia ad gloriam. Aequiualeat tamen huic divisioni alia, quæ Lellius & alij tradunt initio disput. de prædest. in completam, & incompletam. Prima est ad gloriam, quæ est completa, alus. Secunda ad gratiam, quæ per se est salus incompleta, & gloria in femine proximè vel remotè: proximè, gratia sanctificans: remotè, gratia auxiliantes. De prædestinatione in hoc sensu loquitur Paulus Ephes. 1. vers. 4. & 5. Et August. loco supra citato, alibique sapius. Ac sicut prædestinatio alia est ad gratiam & ad varia dona gratiæ, alia ad gloriam: sic electio multiplex est. Quædam ad gratiam, & ad varia dona gratuita: alia ad gloriam. Et vtriusque mentio sæpissimè fit in Scripturis.

Sunt tamen qui distinguant prædestinationem ab electione: ita vt velint hanc esse ad gloriam: illam tantum ad gratiam & ad media. Sunt etiam qui malint per prædestinationem incompletam intelligere voluntatem Dei conditionatam saluandi omnes, quam habuit ante præuisionem operum: per completam verò, voluntatem absolutam & efficacem, quam Deus habuit post præuisionem operum: quoniam, inquit, alioqui diuisio illa, prout explicatur à Lellio, non est utilis ad eum finem propter quem affertur. Cum enim præcipua huius tractatus conuersionis sit, quæ ordinem seruet Deus in discernenda gloria is omnibus qui saluantur, an scilicet ex mero beneplacito, antecedente ad omnem præuisionem operum? attendimus per hanc acceptionem prædestinationis duplicis soluere testimonia Scripturæ, in quibus videtur afferri homines prædestinari à Deo non propter sua opera, sed ex Dei beneplacito. Quod facimus vtendò prædicta

distinctione, & dicendo, prædestinatos esse propter opera prædestinatione completa: & non esse prædestinatos propter opera prædestinatione incompleta, quæ non attingit efficaciter gloriam, sed tantum gratiam primæ vocationis: quia prima gratiæ collatio antecedit omne meritum de condigno & de congruo: opera enim naturalia, ne de congruo quidem, possunt illam mereri. Adhuc ex sententia Lessij sequi prædestinationem circa ea tantum versari quæ re ipsa in hominibus aliquando efficiuntur. Et tamen, videtur Lessius, illi qui à iustitia excidunt & non saluantur, erant ex Dei voluntate destinati ad gloriam. Et omnes, quibus media salutis vel proximè in seipsis, vel remotè in alijs sunt preparata, Ad est, omnes homines, sunt prædestinati ineffaciter & conditionatè ad gloriam: & efficaciter ad illud medium quod ipsis confertur vel in se, vel in alijs. Quo sensu Paulus omnes Ephesios, ad quos scribebat, vocat electos & prædestinatos. Non enim supponebat omnes esse iustos, sed tantum electos ut essent sancti & immaculati in conspectu Domini, ut ait Ephes. 1. v. 4. Hæc illi.

Quibus Respondeo primò, distinctionem illam prædestinationis, eodem sensu quo à Lessio & à nobis explicatur, tradi diserte à S. Anselmo in caput primum epistolæ ad Ephesios in illa verba v. 5. *Qui prædestinavit nos: ubi sic ait: Boni dupliciter prædestinantur, id est, ad primam & secundam resurrectionem.* Et paulò ante ad v. 4. eiusdem capituli, *Elegit nos in ipso ante mundi constitutionem: sic habet: Deus præordinavit quæ in tempore gratiæ aliquos à perditionis separaret, & iustos immaculatosque faceret. Præordinavit etiam quod & illos ad æternitatem perduceret. Harum prædestinationum alteram hic implet, quod sanctos facit. Alteram in futuro complebit, dando immortalitatem & beatitudinem.* Hæc Anselmus. Scriptura quoque vtriusque membrum distinctionis tradit. Prius quidem v. 4. & 5. capituli citati ad Ephesios: *Elegit nos in ipso, id est, in Christo, ante mundi constitutionem, ut essemus sancti, & immaculati in conspectu eius, in charitate. Qui prædestinavit nos in adoptionem filiorum, per Iesum Christum, &c.* Posterius verò Rom. 8. v. 29. & 30. *Quos præsumit, & prædestinavit conformes fieri imaginis filij sui, ut sit ipse primogenitus in multis fratribus. Quos autem prædestinavit, hos & vocavit: & quos vocavit, hos & iustificavit: quos autem iustificavit, illos & glorificavit.* Et verò cum efficax prædestinatio ad gloriam includat efficacem prædestinationem ad gratiam, & aliquid amplius ac perfectius addat, ultra quod nihil addendum superest, nullam video rationem, cur prior completa & consummata dici nequeat, quippe cui nihil amplius addendum superest. Posterior verò, incompleta & inchoata, cui deest complementum & consummatio prædestinationis efficacis ad gloriam.

Ad primum argumentum, nego hanc di-

stinctionem afferri à Lessio, & à nobis, alijsque qui illam tradunt, ad finem dictum ab adversarijs. Solùm enim assertur ad explicanda Scripturæ loca quæ de utraque loquuntur, & ad distinguenda prædestinationis objecta.

Ad secundum Respondeo prædestinationem ad gratiam, & ad gloriam, dupliciter sumi à nobis, & à Lessio, alijsque pluribus. Primò, generalius pro quacunque voluntate illam dandi, siue efficaci, siue inefficaci, absoluta aut conditionata: ut diximus in secunda acceptione prædestinationis. Quo sensu asserimus omnes homines esse prædestinatos ad gloriam, efficaciter aut ineffaciter, iuxta illud 1. Timoth. 2. *Vult omnes homines salvos fieri.* Secundò pro voluntate tantum efficaci dandi gloriam, vel dandi gratiam, ut diximus in tertia acceptione vocis, prædestinatio. Quo sensu affirmamus prædestinationem circa ea tantum versari, quæ in hominibus vel in Angelis re ipsa efficiuntur: licet iuxta alteram acceptionem dicantur prædestinari etiam ad illa quæ re ipsa non efficiuntur, quia Deus non ea voluit absolute facere, sed dependenter à conditione requisita ex parte creaturarum, quæ posita non fuit.

Non puto autem Apostolum Ephes. 1. v. 4. & 5. loqui hoc sensu de prædestinatione, cum ait: *Elegit nos in ipso ante mundi constitutionem, ut essemus sancti & immaculati, &c.* Etenim eligere, est unum præ alio sumere, aut aliqua è pluribus eligibilibus. Atqui Deus in prædestinatione generalitè sumpta pro quacunque voluntate, siue efficaci, siue inefficaci, absoluta vel conditionata, dandi gratiam & gloriam, omnes comprehendit: ergo per illam non elegit. Ergo de illa non loquitur Paulus, cum ait: *Elegit nos, &c.*

Nec obest id quod vltimò obijciatur. Dico enim Paulum pie supposuisse, ut fieri solet, bene de omnibus præsumendo, Ephesios quibus scribebat, esse in statu gratiæ. Quæ quæ non vltimò sumino universalis, omnia. Et si vteretur, posset intelligi moraliter de ferè omnibus. Indefinitè autem loquendo, potest accommodatè exponi de omnibus qui erant sancti & immaculati, id est, iusti & Deo grati, & sensus sit: Nos qui sumus iusti, debemus hoc Christo: quia vivimus in ipso, id est, propter ipsum, electi à Deo, ut essemus iusti, præ multis alijs qui tales non sunt.

Quartò, denique sumitur prædestinatio strictissime, & vltimatissime, pro decreto absoluto & efficaci conferendi gloriam, siue sit antecedens, siue consequens, quod a iure de quàm ex vi vocis, decidendum est. Nam particula, *præ*, antecessionem temporis significat, ut supra diximus, non autem necessariò antecessionem ad merita, etiam prævisa, ut volunt aliqui. Hoc quarto sensu soli illi qui salvantur, sunt prædestinati: & ita meritò dicuntur antonomastice, quatenus subsunt decreto præclarissimo, & favorabilissimo,

Hh 4

13. Quartò sumitur prædestinatio pro decreto absoluto & efficaci dandi gloriam.

TINO
US
in part
VI

Anselm.

11.

de re maxime Deo placita. Quod decretum ideo dicitur antonomastice & absolute Decretum, Destinatio, Prædestinatio. Eoque sensu loquitur Trid. sess. 6. can. 17. cum damnat affirmantes iustificationis gratiam non nisi prædestinatis ad vitam contingere: reliquos vero omnes qui vocantur vocari quidem, sed gratiam non accipere, utpote diuina potestate prædestinatos ad malum. Et S. August. lib. de bono perseuerantiæ c. 14. fere initio, cum sic ait: Prædestinatio sanctorum, nihil aliud est, quam præscientia & preparatio beneficiorum Dei, quibus certissime liberantur quicumque liberantur (nisi potius, ut etiam notat Valquez, prædestinatio strictius sumitur à D. August. pro preparatione gratiæ & mediorum efficacium, quam distinguit ab electione, quæ est intentio efficacis dandi gloriam.) Eodem sensu de prædestinatione loquitur D. Thom. tota q. 23. cui opponit reprobationem, de qua præcipue differit art. 3. quæ, ut ibidem ait in corp. præter actum intellectus & præscientiæ diuinæ, includit voluntatem, absolutam scilicet & efficacem, perferendi aliquem cadere in culpam & inferendi damnationis pœnam pro culpa, siue sit sermo de pœna sola damni, qualis est in decedentibus cum peccato originali solo: siue etiam de pœna sensus, qualis infalsis. Postò ut antea diximus de prouidentia generatiue ad totalem conceptum illius pertinere non solum actum intellectus & voluntatis, sed etiam executionis: sic in præfenti de prædestinatione & reprobatione censendum est: si sumatur prædestinatio pro totali prouidentia supernaturali circa salutem hominum & Angelorum. Strictius tamen absolute dicta prædestinatio sumitur à Theologis pro decreto illo æterno, cuius executio non est pars, sed effectus temporaneus & extrinsecus. Sic autè sumpta prædestinationis subiectum, id est, res quæ prædestinatur, non est aliud quam creatura intellectualis. Obiectum verò, id est, id ad quod prædestinatur, est gloria, & quicquid ad illam efficaciter consequendâ necessarium est creaturæ intellectuali; ut gratia sanctificans, sacramenta auxilia gratiæ, & alia salutis adiuuenta: sed hæc omnia habent rationem mediij respectu gloriæ, in qua consummatur executio prædestinationis.

Subiectum
& obiectum
prædesti-
nationis.

14. Ambrosius Catharin. in opusc. lib. 1. de prædest. cap. vlt. & in caput 8. epistolæ ad Rom. vult prædestinationem significare quandam prædilectionem & excellentiam eius qui dicitur prædestinari: atque non omnes qui saluantur, esse prædestinatos: sed tantum eos qui sunt insigniores, quales sunt aliqui sancti ex mij, sed ante præuisionem operum fuerunt antecedenter & efficaciter electi ad gloria, licet de salute aliorum Deus non absolute decreuerit, nisi consequenter ad præuisionem operum. Unde addit multos saluari, qui non sunt prædestinati. Sed hæc opinio Catharini singularis merito ab

omnibus alijs rejicitur, repugnatque Augustino lib. de dono perseuerantiæ cap. 14. de finienti, Prædestinationem sanctorum esse præscientiam & preparationem beneficiorum Dei, quibus certissime liberantur, quicumque liberantur. Et Fulgentio lib. de fide ad Petrum cap. 36. Fulgentio aienti: Firmissime tene, neque perire posse aliquem eorum quos prædestinauit ad regnum calorum: nec quengnam eorum, quos non prædestinauit ad vitam, vlla posse ratione saluari. Et Apostolo Rom. 8. vbi generatim de Christi fratribus & coheredibus, hoc est, de saluandis omnibus, ait: Quos præsciuit & prædestinauit conformes fieri imaginis filij sui, ut sit ipse primogenitus in multis fratribus. Quos autem prædestinauit, hos & vocauit, iustificauit, glorificauit. Maneat ergo prædestinationem significare generaliter voluntatem Dei efficacem saluandi eos omnes, qui re ipsa felicitatem æternam consequuntur. Cui opponitur voluntas efficacis rejiciendi ab illa felicitate, & damnandi eos omnes qui ab illa excidunt, quæ voluntas appellatur à Theologis Reprobatio.

SECTIO II.

An & quomodo Deus creaturæ intellectualis aliquas ad vitam æternam prædestinauerit, alias reprobauerit?

15. Hoc igitur ultimo sensu accepta voce Prædestinationis, ut in præfenti dissertatione sumitur, fide diuina certum est Deum aliquas creaturas intellectuales prædestinasse ad vitam æternam, & alias reprobasse & damnasse ad mortem. Patet ex Pauli verbis proxime relatis, Quos præsciuit & prædestinauit, &c. Rom. 8. & Math. 25. Venite benedicti patris mei, possidere paratum vobis regnum, &c. Et paulo post, Descendite à me maledicti in ignem æternum, qui paratus est Diabolo & Angelis eius. Et ibidem hi in supplicium æternum, iusti autem in vitam æternam. Et 2. Tim. 1. Nouit Dominus qui sunt eius, &c. Vbi etiam eleganter comparat prædestinatos vasis aureis & argenteis in honorem; reprobo autem, vasis signeis & fictilibus, factis in contumeliam.

16. Ratione etiam Theologica suppositis principijs fidei, id euidenter demonstratur. Nam ex fide habemus multos de Angelis & hominibus confectos esse vitam æternam, & alios morti æternæ fuisse addictos. Quorum primum fieri non potest, nisi Deo supra vires proprias iuuante, & efficaciter dirigente, & transmittente in vitam æternam, ut loquitur S. Thom. q. 23. art. 1. in corp. Secundum etiam fieri non potuit, nisi Deo pœnam illam constituyente, & ad illam efficaciter ordinante, quamuis non nisi consequenter, præsuppositâ culpâ.

De modo autem quo diuina voluntas se habuit in efficaciter prædestinando & repro-